Ба Шурои диссертатсионии 6D.КОА-043-и назди Академияи ВКД Ҷумҳурии Тоҷикистон (734012, ш. Душанбе, кӯч. М. Мастонгулов 3)

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Завқизода Солеҳ Амин дар мавзуи “Интихоб, тайёр намудан ва такмили ихтисоси судяҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон: масъалаҳои назариявӣ-амалӣ ва ташкилию ҳуқуқӣ”, ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.11 – Фаъолияти судӣ; фаъолияти прокурорӣ; фаъолияти ҳимояи ҳуқуқ ва фаъолияти ҳифзи ҳуқуқ пешниҳод шудааст (Душанбе, 2023. – 36 саҳ.)

Диссертант Завқизода С.А. дар таҳқиқоти хеш усули таҳлили муқоисавӣ ҳуқуқиро истифода намуда, бо истифода аз он асосҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва таҷрибаи интихоб, тайёр намудан, такмили ихтисоси судяҳо ва номзадҳо ба вазифаи судяҳои як қатор давлатҳо, ба монанди Федератсияи Россия, ҷумҳуриҳои Қазоқистон, Қирғизистон, Ӯзбекистон, Олмон ва Фаронсаро мавриди таҳлил қарор додааст. Муаллиф дар асоси таҳқиқ ва таҳлилҳои хеш ба қонунгузорӣ як қатор пешниҳодҳои мушаххаси назариявӣ ва амалӣ кардааст, аз ҷумла:

- Дар моддаи 108 Қонуни конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи судҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон” мафҳуми коромӯз-судя дар таҳрири зайл илова карда шавад:“Коромӯз-судя шахсе мебошад, ки тибқи талаботи қонунгузорӣ баъди гузаштан аз озмуни ишғоли мансаби коромӯз-судя хулосаи мусбати Комиссияи имтиҳонотиро ноил гардида, дар муассисаи таълимии судяҳои назди Суди Олӣ ба тайёрии касбии яксола фаро гирифта мешавад ва ин муҳлат ба собиқаи кории касбии ӯ дохил мегардад” (саҳ. 32).

- Дар қисми 2 моддаи 108 Қонуни конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи судҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон” баъди калимаҳои “хизмати ҳарбии мӯҳлатнокро адо карда бошад” калимаҳои “ҳангоми пешниҳоди маълумоти тахассусии зинаи магистр бо ихтисоси ҳуқуқшиносӣ,

маълумоти зинаи бакалаврро бо ихтисоси ҳуқуқшиносӣ дошта бошад” илова карда шавад (саҳ. 32).

- Бо назардошти он ки коромӯз-судя ҳамроҳи судяе, ки ба ӯ вобаста карда шудааст, дар мурофиаҳои судӣ иштирок мекунад ва зимни иштирок бо ҳолатҳое, ки хусусияти сирри давлатӣ ва оилавӣ доранд, шинос мешавад, бинобар ин дар моддаи 108 Қонуни конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи судҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон” лоиҳаи матни савганди ӯ бо мазмуни зерин ҷой дода шавад: “Ман ҳамчун коромӯз-судя савганд ёд мекунам, ки сирри хидматӣ ва моҳияти парвандаҳои судиро нигоҳ медорам, муносибат ва ахлоқи ман холис ва беғараз хоҳад буд” (саҳ. 33).

- Синну соли ба вазифаи судя интихоб ва таъин шудан аз 25 ба 30 сола ва собиқаи корӣ аз 3 ба 5 иваз карда шавад. Мақсад аз баланд бардоштани меъёри синну солӣ ба ҷомеаи судяҳо ҳамроҳ намудани шахсиятҳои мукаммал, дорои таҷрибаи зиёди корӣ, дониши баланд, таҷрибаи ҳаёту зиндагӣ, тамкин, сабр, таҳаммулпазирӣ, ахлоқ ва одоби муошират мебошад. Бинобар ин, дар қисми 2 моддаи 12 Қонуни конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи судҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон” калимаҳои “синни ӯ аз 25 кам набошад ва ҳадди ақал 3 сол собиқаи кории касбӣ дошта бошад” ба калимаҳои “синни ӯ аз 30 кам набошад ва ҳадди ақал 5 сол собиқаи кории касбӣ дошта бошад” иваз карда шавад (саҳ. 33).

- Ба қисми 2 моддаи 109 Қонуни конститутсионӣ “Дар бораи судҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон” калимаҳои “кормандони дастгоҳи Суди конститутсионӣ, Суди Олӣ ва Суди Олии иқтисодӣ, Суди ҳарбӣ, Суди Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, судҳои вилоят, шаҳри Душанбе, шаҳр ва ноҳия, Суди иқтисодии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, судҳои иқтисодии вилоят ва шаҳри Душанбе дар се сол як маротиба дар Маркази таълимии судяҳои назди Суди Олӣ ба такмили ихтисос фаро гирифта шуда, пас аз хатми он ба онҳо сертификати шакли муқарраргардида дода мешавад” илова карда шавад (саҳ. 33).

Дар чараёни таҳқиқоти диссертатсионӣ Завқизода С.А. аз Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, санадҳои меъёрии ҳуқуқии байналмилалӣ, қонунҳо, барномаҳои миллӣ ва барномаҳои ислоҳоти судӣ-ҳуқуқӣ (дар чор марҳила, барои солҳои 2007-2010, 2011-2013, 2015-2017, 2019-2021), Барномаи миёнамуҳлати рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025, Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 ва ғайра ҳамчун заминаи эмпирикии таҳқиқоти диссертатсионӣ истифода намудааст ва ин ҳама асоснокӣ, воқеият, мубрамӣ ва илмӣ будани кори муаллифро тақвият мебахшад.

Хулосаву пешниҳодҳои назариявӣ ва амалие, ки бо истифодаи таҳлили воқеии муқоисавии ҳуқуқии қонунгузории миллӣ, байналмилалӣ ва таҷрибаи давлатҳои хориҷӣ анҷом дода шудаанд, барои илми ҳуқуқшиносӣ ва таҷрибаи судии ватанӣ аҳамияти калон дошта, ба такмили қонунгузории соҳавӣ заминаи мусоид муҳайё месозад. Гуфтаҳои боло шаҳодати онанд, ки кор аз ҷониби муаллиф мустақилона навишта шудааст ва ақидаҳои ӯ дастоварди бевоситаи уст. Татбиқи пешниҳодҳои назариявӣ ва амалии муаллиф метавонад ба ташаккул ва рушди низоми интихоб, тайёр намудан, таълим, такмили ихтисоси судяҳо, номзадҳо ба вазифаи судя ва меъёрҳои этикаи касбӣ мусоидат намояд.

Доир ба автореферати диссертатсия эродҳои зеринро пешниҳод менамоем:

1. Муаллиф лоиҳаи матни савганди коромӯз-судяро барои такмили қонунгузорӣ пешниҳод намудааст. Коромӯз-судя баъди як давраи муайян ба вазифаи судя таъин гардида, мувофиқи талаботи қонунгузории соҳа баъди таъин гардиданаш қасам ёд мекунад. Бинобар ин чӣ зарурат дорад, ки ҳангоми фаъолияташ ҳамчун коромӯз-судя савганд ёд кунад.

2. Диссертант пешниҳод намудааст, ки дар қисми 2 моддаи 108 Қонуни конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи судҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон” баъди калимаҳои “хизмати ҳарбии мӯҳлатнокро адо карда бошад” калимаҳои “ҳангоми пешниҳоди маълумоти тахассусии зинаи

магистр бо ихтисоси ҳуқуқшиносӣ, маълумоти зинаи бакалаврро бо ихтисоси ҳуқуқшиносӣ дошта бошад” илова карда шавад. Тибқи талаботи банди 32 Низомномаи бакалавриат ҳангоми ба кор қабул намудани бакалавр ба ӯ ҳуқуқи вазифаҳое дода мешавад, ки мутобиқи талаботи Таснифоти давлатии равияҳо ва ихтисосҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба тахассуси «мутахассис» пешбинӣ гардидааст. Пас чунин талабот гузоштан ба кадом мақсад аст?

Эродҳои мазкур ба сатҳу сифати рисолаи анҷомдодашуда таъсири манфӣ намерасонанд, аҳамият ва мукаммалии онро халалдор намесозанд, балки шаҳодати он мебошанд, ки масъалаҳои баррасишаванда бисёр мураккаб ва баҳсноканд.

Бо назардошти ин гуфтаҳо хулоса намудан мумкин аст, ки автореферати диссертатсияи Завқизода Солеҳ Амин дар мавзуи “Интихоб, тайёр намудан ва такмили ихтисоси судяҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон: масъалаҳои назариявӣ-амалӣ ва ташкилию ҳуқуқӣ” кори илмии анҷомёфта маҳсуб ёфта, ба талаботи муқаррарнамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.11 – Фаъолияти судӣ; фаъолияти прокурорӣ; фаъолияти ҳимояи ҳуқуқ ва фаъолияти ҳифзи ҳуқуқ мебошад.

Тақриздиҳанда:
номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсенти
кафедраи назария ва таърихи давлат
ва ҳуқуқи факултети ҳуқуқшиносии ДМТ Шодиён И.Р.

Имзои И.Р. Шодиёнро тасдиқ мекунам:
Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси ДМТ Тавқиев Э.Ш.

20.02.23

Суроғаи муқарриз:
Ҷумҳурии Тоҷикистон, 734025
ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ 17
Тел. (+992) 900105314
shodiyon-ismatullo@mail.ru